

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. An per peccatum contrabatur debitum justitiæ ad satisfaciendum
Deo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO QUADRAGESIMA TERTIA.

De necessitate Incarnationis ad satisfac- ciendum ex Iustitia.

CHRISTVM propter nos, & nostram salutem de caelo descen-
disse, humanamque assumpsisse naturam, Fide certum est, ut
nimirum nos à peccato liberaret, caelique portam per primi parentis
delictum nobis clausam aperiret, quod quamvis aliis modis, ut
Disputatione precedente vidimus, prestare potuisset, quò tamen incre-
dibilem illam suam in nos benignitatem testaretur, hanc praeter ceteris id
faciendi viam elegit, ut scilicet pro tam graui culpa reatu satisfaceret,
plenumque redemptionis pretium persolveret, quod quo pacto prae-
sterit, ex sequentibus constabit. Prius verò quam de satisfactione
decernamus, videndum de culpa.

SECTIO PRIMA.

An per peccatum contrahatur debitum iustitiae ad satisfaciendum Deo?

I.
Iustitia variè ab aucto-
ribus sumi-
tur.

IUSTITIA variè ab auctoribus sumi-
tur: primò latè pro collectione
omnium virtutum, quo sensu
Sancti dicuntur iusti. Secundò
quolibet virtus vocatur iustitia,
quòd virtus æqualitatem quandam & debitum
rationis seruet. Tertio strictius, licet non ita
proprie pro quavis virtute ad alterum, ut pro re-
ligione quæ Deo, gratitudine quæ bene meri-
tis, pietate quæ parentibus debita præstant obse-
quia. Iustitia verò proprie dicta est virtus qua
habitualmente inclinatur voluntas ad seruandum
illæsum jus strictum alterius, ortum ex dominio
proprietas, quæ proinde definiri ex Ulpiano
solet, *Iustitia est constans & perpetua voluntas jus
suum cuique tribuendi.* Videatur Molina de Ju-
stitia & Jure, & Lessius ibidem libri 2. cap. 1.
num. secundo.

Quanam sit
propriissima
iustitia ac-
ceptio.

II.
Iustitiam
inter homi-
nes reperiri
posse certum
est.

Hanc virtutem inter homines erga se invicem
reperiri certum est, cum unus alteri vim & in-
juriam inferre, & illius jus in famam ac bonis vio-
lare possit, ut in dies constat. Ad Angelos etiam
in purâ naturâ consideratos spectat hæc virtus,
nec enim liberum est ipsis se invicem infamare,
sed si qua sint bona spiritualia, quorum sunt do-
mini, ut honor, libertas à coactione, & vio-
lentia, &c. tenentur non se invicem in his læ-
dere, & idem est si ratione officii, vel dignitatis

sibi invicem debeant. Angelis etiam respectu
hominum, & è contra competit iustitia, licet
quoad secundam partem Suarez neget, quia, in-
quit, nihil nocenti potest Angelis ab homi-
nibus inferri; at licet homines ipsos decipere,
aut vim iis inferre non possint, quidni tamen in-
famare eos poterunt. Angeli verò cum homi-
nes variis modis in bonis tum corporis, tum ani-
mi lædere possint, tenentur ex iustitiâ nobis in
istis non nocere.

Quæstio ergo in præsentî est, utrum homo
peccando lædat jus Dei, injuriamque ei inferat,
& iniustitiam proprie dictam committat, sicque
Deo ex iustitiâ teneatur satisfacere, ac proinde
utrum Christi satisfactio, qui fidejussoris munus
pro hominibus in se suscepit, fuerit hoc sensu
actus iustitiæ proprie dictæ, seu tendens ad re-
faciendam injuriam strictam, quam homines
in Deum peccando incurrerant.

Prima sententia negat peccatum esse injuriam
proprie dictam, sicque asserit homines peccan-
do non committere injuriam contra Deum, &
consequenter actum satisfaciendi non esse actum
iustitiæ, sed solum Charitatis, aut alterius vir-
tutis. Ita Vasquez hic, Disp. 7. & primâ parte,
Disp. 85. cap. 4. num. 24. qui alios citat, & hanc
opinionem multi sequuntur ex recentioribus, li-
cet non omnes eodem illam modo defendant.

Vasquez hac incedit viâ, tunc enim, inquit,
committitur iniustitia, quando læditur aliquis
in bonis, & damnum ei aliquod infertur, Deo
autem inferri damnum non potest, utpote cui
commodum nihil est, aut incommodum, & si
cui utilitatem nullam ex rebus creatis percipit,
ita

III.
Quæritur
utrum pec-
catum sit
iniustitia
stricta contra
Deum.

IV.
Prima sen-
tentia negat
per peccatū
committi
injuriam
strictam con-
tra Deum.

V.
Nolunt ali-
qui peccatū
esse injusti-
tiam stri-
ctam con-
tra Deum,
ita

quia ipsi ex ita nec nocumentum, unde Job 35. dicitur: Si peccaveris quid ei nocebis, porro si juste egeris quid donabis ei, aut quid de manu tua accipiet: & cap. 22. Quid prodest Deo si juste feceris, aut quid ei confersis si immaculata fuerit vita tua. Deinde peccata, inquit, blasphemiarum, sacrilegii, & odii; quae sunt directè contra Deum, opponuntur aliis virtutibus, blasphemia Fidei, sacrilegium religioni, odium Charitati, hæ autem virtutes diversissimæ sunt à justitiâ.

VI. Quæ ratione Aristoteles materiam justitiæ assignat res utiles.

At licet Aristoteles quinto Ethicorum cap. 4. & 9. materiam justitiæ assignet res utiles, seu in quibus damni aliquid reperitur aut lucri, non tamen illam assignavit ut materiam adæquatam, sic enim quarto Ethicorum cap. 1. ait idem Aristoteles, Liberalitatem versari circa pecuniæ largitionem, & tamen in Deo est liberalitas respectu donorum spiritualium & supernaturalium. In his ergo libris, cum eos scripserit in ordine ad vitam humanam rectè instituendam, de illâ solum justitiâ tractat, quæ in contractibus humanis ut plurimum reperitur.

VII. Non in diminutione boni propriè utilis, sed in læsione boni alicujus, æstimatione digni, cujus habet quis verum dominium, seu ad quod habet jus, hoc enim fit Domino rationabiliter invito, cum uniusquisque rationabiliter sit invitatus ut alius quinulum jus habet, ipsam re suâ privet, cujus est dominus, sive ex eâ utilitatem capiat, sive voluptatem, sive honorem tantum extrinsecum, ut rectè Saarez loco supra citato.

VIII. Idem numero actus opponi potest diversis virtutibus.

Quod verò addit Vasquez, propterea blasphemiam non esse peccatum contra justitiâ, quia est opposita Fidei, quid vetat eundem actum diverso respectu opponi diversis virtutibus, ut sacrilegium justitiæ & religioni, si sit rei Deo sacratæ, adulterium temperantiæ & justitiæ, &c.

IX. Alii dicunt peccatum non esse iniustitiâ contra Deum, quia homo non potest ad æqualitatem pro eo satisfacere.

Secundò itaque, propterea dicunt aliqui peccatum non esse injuriam strictam contra Deum, nec teneri offendentem satisfacere Deo ex justitiâ pro peccato, quia justitiâ est virtus ex naturâ suâ ordinata ad servandam æqualitatem, sed homo non potest Deo reddere æquale pro peccato, ergo nec tenetur ex justitiâ pro eo satisfacere. Et si dicas in creatis eum, qui injustè abstulit magnam vim pecuniæ, & jam restituere totum nequit, saltem teneri ad restituendum quantum potest. Respondent, aliam esse rationem respectu Dei, in creatis enim per accidens est, quod non possit quis restituere, & sic tenetur, hic autem per se & essentialiter est impar satisfactioni, sicque liber est ab obligatione hujus virtutis, utpote ejus ratio formalis in eo deficit.

X. Contra, in aliquibus servari potest æqualitas inter Deum & hominem, ut si Deus ut Dominus proprietatis alicui præcipiat ut hoc vel illud faciat in ejus obsequium, quod facere potest, tenetur illud facere ex justitiâ, & idem est si aliquid simili modo prohibeat, particulari enim juri Dei hic & nunc satisfacere possumus ad æqualitatem, licet ei in totâ latitudine forte non possimus, tot namque titulis Deo obstringimur, ut satisfacere omnibus nequeamus.

XI. Satisfacere ad æqualitatem non est de conceptu essentiali justitiæ.

Contra secundò, ratio enim formalis justitiæ non est ut absolute satisfaciatur quis quoad æqualitatem, sed solum quantum potest, quæ conditio tacitè in hac justitiæ descriptione intelligitur, alicui pauper, qui non est solvendo, partem tamen ablatis restituit, non id faceret ex affectu hujus virtutis, nec actus ille esset actus justitiæ.

P. R. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

justitiæ, quod nullus concedet; sequela probatur, non enim dicit volo satisfacere ad æqualitatem, cui moraliter videat id sibi esse impossibile, sed solum quantum possum. Nec refert hoc fieri per accidens, si enim desit conceptus formalis virtutis, sive per accidens desit, sive per se, non est actus illius virtutis, sicut in quo non est albedo, sive per accidens absit, sive per se, verè illud non est album, unde tam non est alba nix, vel lac, quod casu colorem amitteret, quam corvus, & tam non videt Petrus cæcus, quam talpa.

Si ratio formalis justitiæ absit, etiam per accidens, non est in illo actu iniustitiæ.

SECTIO SECUNDA.

Alia via quibus contendunt nonnulli excludere peccatum à ratione injuriæ strictè sumptæ?

TERTIUS dicendi modus aliorum est, propterea non teneri peccatorem ad satisfaciendum ex justitiâ, quia tenetur reddere idem in individuo, cum tamen non possit, nec æquivalens, tunc enim solum debitor tenetur reddere æquivalens, quando creditor per injustam actionem habet minus in bonis, Deus autem per peccatum, omissionem videlicet actus alicujus præcepti, non habet moraliter minus in bonis suis extrinsecis, potest namque pro libito gloriam illam recuperare; cum enim habeat in potestate suâ Deus voluntatem hominis meliùs, quam ipse homo, potest eam ubi placuerit ad actus quoque excellentissimos movere per cogitationes congruas, quibus honor amissus abundè compensetur.

I. Volunt alii peccatorem non posse satisfacere ex justitiâ, quia tenetur idem numero reddere.

Sed contra primò, nam tunc nec ex Charitate penitere tenetur, & se Deo iterum conjugere, cum Deus pro libito efficere possit ut se convertat.

II. Refellitur dicta sententia.

Contra secundò; Cum enim quis hominem quempiam in famâ læsit, esto possit læsus facillè famam suam recuperare, sicque moraliter hoc fit in ejus potestate, non tamen propterea liberatur offendens ab obligatione famam illi restituendi, nec tenetur læsus ipsum orare vel invitare, aut dare concilium ut famam restituat: sic licet Deus auxilio congruo possit honorem recuperare, peccator tamen non liberatur ab obligatione eum restituendi.

III. Quid læsus possit facillè honorem recuperare, non liberatur ab obligatione eum restituendi.

Contra tertio: Ponamus aliquos secretò furem spectare rem, quæ ad ipsos pertinet auferentem, res hæc est moraliter adhuc in bonis ipsorum, quia possunt impedire ipsum si velint, vel etiam ab eo facillè illam auferre, & tamen peccat fur peccato iniustitiæ auferendo rem alienam, & eam retinendo: unde lege, si quis ff. de furtis dicitur potentem prohibere furem, & non prohibentem, adhuc agere contra furem posse actione furti.

IV. Peccat fur contra iniustitiâ auferendo rem alienam, quamvis domino inspectante ad præterit.

Contra quartò: Satisfactio enim, quam Deus requirit pro injuriâ illatâ non est ut ob actum omissionem restituamus alium similem, ut si quis actum humilitatis vel obedientiæ pro tali instanti præceptum omittet, postea alium actum humilitatis & obedientiæ intuitu illius omissionis eliciat, ut ex communi praxi constat, sed solum postulat, ut ipsi per penitentiam satisfaciatur, dolo scilicet de peccato, & emendationem in futurum promittendo, hanc enim satisfactionem significavit Deus se requirere, non aliam.

V. Deus ab homine pro satisfactione actus omissionis non requirit ut actum similem eliciat.